

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXVII

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 18, 1933, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO 23, ILL., PETEK, 13. JULIJA (JULY 13), 1945

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 136

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Enote ameriške letalske sile sipljejo bombe na japonska industrijska mesta

Enote ameriške bojne mornarice še vedno v bližini japonske celine. Besednik poveljstva japonskih sil priznal kritično situacijo. Tri japonska industrijska mesta v razvalinah. Čete avstralske divizije zdobile japonske obrambne pozicije na obeh koncih zaliva Balikpapan in prodrle več milij daleč v notranjost otoka Bornea. Kitajske kolone reokupirale Sinchang, bivšo ameriško letalsko bazo, in zabile zagozdo v japonsko bojno črto. Ameriški letalci uničili čez 17,000 japonskih bojnih letal od začetka vojne

GUAM, 12. jul.—Ameriška letalska sila nadaljuje s sipanjem bomb na japonska industrijska središča. Danes je čez 500 ameriških "letečih trdnjav" metalo bombe na štiri industrijska mesta. Dosele je bilo že 39 japonskih mest dejavno bombardiranih napadov v zadnjih štirih mesecih. Enote ameriške sračne sile so metale bombe na 450 milj široko ozemlje med Tokijem in otokom Šikoku. Bombardirana so bila industrijska mesta Uwajima, Truruga, Utsonomija in Ičinomija, ki ležijo južno in severno od glavnega mesta Japonske. Zadnja tri mesta so važna industrijska središča na japonski celinii. Tarča manjših napadov so bila tudi druga industrijska središča.

Guam, 12. jul.—Radio Tokio poroča, da se enote ameriške bojne mornarice še kretajo v bližini japonske celine, dočim admiral Chester W. Nimitz v dnevnem buletinu ne omenja detajlov operacij. Besednik poveljstva japonskih sil je priznal kritično situacijo in opozoril ljudstvo pred nevarnostjo invazije japonske celine. Bombni napadi na mesta in industrijska središča so morda uvod v invazijo.

Tokio pravi, da se je napadov na japonska mesta, ki so trajali dvajset ur, udeležilo skoraj dva tisoč ameriških bojnih letal. Čez 1940 letal se je nahajalo v ozračju nad otokom Honshujem. Ameriška letala so se ponovno dvignila s svojih baz na Okinawi in napadla japonska mesta. Vojni buletin pravi, da so ameriški letalci napadli japonsko brodogradnjo v bližini kitajskega obrežja. Bombe so potopile in poškodovale devet ladij in parnikov.

Admiral Nimitz je dejal, da se bodo bombni napadi nadaljevali. Prej je naznanil, da so bombe, ki so padale na letališča v bližini Tokija, uničile najmanj 154 japonskih bojnih letal. Tri japonska industrijska mesta so v razvalinah. Ta so Kobe, Shimizu in Chiba. Ameriški letalci so vrgli čez tri tisoč zažigalnih in razstrelilnih bomb na ta mesta zadnji ponedeljek.

Manila, Filipini, 12. jul.—Čete sedme avstralske divizije so zdobile japonske obrambne pozicije na obeh koncih zaliva Balikpapan, otok Borneo, poročala glavni stan generala Douglasa MacArthurja. Poročilo dostavlja, da so prodrle več milij daleč v notranjost otoka. Ozemlje med Sepingganom in Ketjilem je pod kontrolo avstralskih čet. Japonci so izvršili tri protinapade na pozicije avstralskih čet, a so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami. Čete devete avstralske divizije drobe odpor japonskih sil pri Manggaru, kjer so bogata oljna polja. Zasedle so strateške točke pri Batochambaru na severni strani Manggara.

Cungking, Kitajska, 12. jul.—Kitajske kolone so reokupirale Sinchang, bivšo ameriško letalsko bazo v provinci Kiangsi in zabile zagozdo v japonsko bojno črto v vzhodnem delu te provincije. Znamenja kažejo, da se bodo japonske čete umaknile pod kitajskim pritiskom. Okupacija Sinchanga je velika kitajska zmaga. Vrhovno poveljstvo poroča, da kitajske čete prodirajo v smeri Kanshiena, strateškega mesta in železniškega križišča, ki leži 35 milj severovzhodno od Sinchanga. Poleg Sinchanga so kitajske čete okupirale Nanning, Liu-chow in Tanchuk, mesta v južnem delu province Kwangsi. Del proge železnice, ki vodi iz Chungtuja v Kweilin, je pod kontrolo kitajskih čet. Druge kitajske sile so v akciji proti sovražniku na fronti pri Tengyunu. Približale so se Wochowu, japonski letalski bazi. **Kalkuta, Indija, 12. jul.**—Britske in indijske čete so zdobile ostanke japonske vojaške posadke v Toungooju ob reki Sittang, Burma, in zožile obroč okrog japonskih čet pri Peguju. Poveljstvo britskih in indijskih čet poroča, da Japonci še drže železnico Abya-Nyaungkashu, 25 milj severno od Peguja. Več tisoč japonskih vojakov se je umaknilo iz Burme v Siam. **Washington, D. C., 12. jul.**—Artemus L. Gates, mornariški podtajnik, je na sestanku s časnikarji dejal, da so ameriški letalci od začetka vojne v Japonsko uničili čez 17,000 japonskih bojnih letal vseh vrst v spopadih v zraku in napadih na letalske baze. Ameriške izgube znašajo le okrog 2700 letal. Gates je dejal, "da ameriška letalska sila kontrolira ozračje nad vsemi frontami. Pregled kaže, da so naši letalci uničili čez tri tisoč japonskih letal v prvih petih mesecih tega leta, dočim so naše izgube znašale 307 letal."

Uposlitev nemških ujetnikov v Manili

Dogovor sklenjen v Washingtonu

London, 12. jul.—Poučeni krogi trdijo, da bodo nemški vojni ujetniki uposleni pri rekonstrukciji Manile, glavnega mesta Filipinskega otočja. Japonci so pred umikom porušili skoraj vsa glavna poslopja, vodovod, električno centralo in druge naprave. Trdi se, da je bil zavezni dogovor sklenjen med ameriškim in filipinskim avtoritetami v Washingtonu. Več tisoč nemških vojnih ujetnikov, ki so v Ameriki, bo poslanih v Manilo. Ujetniki bodo na poti stražili ameriški vojniki. Prva skupina nemških vojnih ujetnikov bo odpotovala v Manilo prihodnji teden. Na konferenci med Rooseveltom, Stalinom in Churchillom v Jalti na Krimu je bila evropskim državam priznana pravica uposlavitve nemških delavcev v krajih, katere so opustošile Hitlerjeve legije. Velika Britanija in Amerika sta izjavili, da ne marata nemških delavcev, odoobrili pa sta uposlitev teh v drugih državah.

Polom političnih razgovorov v Simli

Gandhi obiskal podkralja Indije

Simla, Indija, 12. jul.—Razgovori na konferenci političnih voditeljev so se izjalovili, ko je Mohamed Ali Jinnah, predsednik Muslimanske lige, priznal, da se ne more sporazumeti z maršalom Wavelom, podkraljem Indije, glede vprašanja, koliko sedežev naj bi dobili muslimani v predlagani novi centralni vladi. Wavel je zavzel stališče, da Muslimanska liga ne more govoriti kot predstavica vseh muslimanov v Indiji. Jinnah je zavzel nasprotno stališče, nakar sta se ločila. Pozneje se je sestal z Wavelom Mohandas K. Gandhi, vodja indijskih nacionalistov. Govorila sta skoro eno uro. Wavel je predložil Gandhiju seznam imen nacionalistov, ki naj bi postali člani centralne vlade. Dognava se, da je Gandhi zahteval večjo reprezentacijo, a ni uspel. Wavel je naglašal potrebo enotnosti med vsemi indijskimi grupami. Konferenca bo najbrže zaključena danes ali jutri brez sporazuma.

Stavkovni val polagoma pada

Okrog 45,000 delavcev še stavka

Washington, D. C., 12. jul.—Pet velikih stavk je bilo v zadnjih dneh končanih in s tem se je število stavkarjev v vseh ameriških mestih znižalo na 45,000. Okrog tisoč mlekarskih delavcev v Detroitu, članov unije CIO, se je vrnilo na delo po zaključitvi stavke, ki je trajala šest dni. Stavka plinskih delavcev in oljnih delavcev v New Brunswicu, N. J., je bila preklicana po sklenitvi sporazuma. Čez 1200 delavcev, ki so stavkali v tovarni Dodge Co. v Chicagu, se je vrnilo na delo včeraj. Stavka je zavrla produkcijo motorjev za bombnike tipa B-29. Okrog 8000 delavcev, članov avtne unije CIO, še stavka v Detroitu. Stavka rudarjev v petih premogovnikih v Pennsylvaniji se nadaljuje, toda upanje je, da bo kmalu preklicana. Nadalnjih 16,500 delavcev je zavojevanih v stavki proti Firestone Tire & Rubber Co. v Akronu, O. V konflikt med stavkarji, ki so člani unije CIO, in kompanijo je posegel vojni delavski odbor. Možnost je, da bo odrejena zasega tovarn, če stavka ne bo kmalu končana. **Unija CIO zmagala pri volitvah** **Washington, D. C., 12. jul.**—Unija, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je zmagala pri volitvah med delavci, ki so uposleni pri Atchison, Topeka & Santa Fe Railway. Dobila je večino glasov in s tem postala predstavica vseh delavcev pri kolektivnih pogajanjih. **Pobijanje jetike v Franciji** **Pariz, 12. jul.**—Ministrstvo za ljudsko zdravje je naznanilo kampanjo pobijanja jetike v Franciji. Veliko število francoskih vojnih ujetnikov in delavcev, ki so se vrnilo domov iz nemških taborišč, je jetičnih.

RUSI ZA SKLENITEV SPORAZUMA Z ZAVEZNIKI

Nemčija se ne sme več dvigniti kot vojaška sila

OBRAVNAVE PROTI ZLOČINCEM

Moskva, 12. jul.—Rusi so za sklenitev sporazuma z zavezniki glede bodočnosti Nemčije in izvajanje programa, ki bo za vedno zdrobil nemški imperializem in zagotovil, da se Nemčija ne bo nikdar več dvignila pod vladno drugo Hitlerja kot vojaška sila ter vrgla svet v nov konflikt. Sovjeti zavračajo polovične ukrepe. Uverjeni so, da zavezniki delajo napake v postopanju napram nemškemu ljudstvu. Zavzeli so stališče, da more boljša Nemčija nastati iz ljudstva. Po mnenju Rusov niso zavezniki demonstrirali razsodnosti z razpustom vseh političnih strank in prepovedjo političnih diskuzij. Poveljstvo ruskih okupacijskih čet je legaliziralo vse nemške protifašistične stranke v svojih conah. Priznalo je strokovne unije in dovolilo zborovanja. Sovjeti pazijo na vsako organizacijo, ki se naziva za protifašistično, in vsako zborovanje, posvečeno nemški demokraciji. Kakor hitro opazi, da bi organizacija lahko postala orodje nacizma ali nemškega militarizma, odrede akcije.

Rusi se zanimajo tudi za mednarodne karteje. Skrbeli bodo, da nemški industriji ne bodo vodili manevrov iz predvojne dobe, ko so pomagali nacijem na krmilo. Skoro gotovo je, da bodo zahtevali garancije od Amerike, da ne bo dajala posojil Nemčiji. Sovjeti kritizirajo zavezniško postopanje napram nemškim vojnim zločincem. Ker so vodilni naciji v rokah Američanov in Angležev, bi se morale vršiti obravnave. Stalin bo na konferenci s predsednikom Trumanom in premierjem Churchillom pritiskal za pospešitev procesa proti vojnim zločincem. Status španskega diktatorja Franca pride v pretres. Rusija je zavzela stališče, da Evropa ne more biti varna, dokler bo Franco igral vloga v njeni politiki.

Produkcija potniških avtomobilov

Odprava sistema odmerjanja napovedana

Washington, D. C., 12. jul.—Kljub pomanjkanju pločevine in jekla za produkcijo potniških avtomobilov se pričakuje, da bo produkcija do januarja prihodnjega leta dosegla točko, ki bo omogočila odpravo sistema odmerjanja. To možnost je napovedal Henry P. Nelson, načelnik avtne divizije odbora za vojno produkcijo. Nelson se je sestal s člani povsotvalnega odbora avtne industrije, katerega tvorijo predsedniki in eksekutivni uradniki desetih kompanij. Slednji so apelirali na Nelsona, naj takoj sankcionira gradnjo novih tovarn, ki naj bi producirale štiri milijone avtomobilov letno. Nelson je dal zagotovilo, da bo akcija podvzeta v tem poletju. Odbor za vojno produkcijo bo olajšal kontrolo nad materialom, ki se potrebuje za izdelovanje avtomobilov. Pričuje se, da bodo avtne tovarne producirale najmanj 250,000 avtomobilov do konca tega leta, okrog 450,000 pa v prvih treh mesecih prihodnjega leta.

Domače vesti

Na dopustu **Arma, Kansas.**—Tukaj se sedaj nahajata pri svojih William Arck in John Potočnik, ki sta prišla iz nemškega ujetništva. Služila sta pri letalcih in bila sestreljena na tla v Nemčiji. Oba sta člana društva 434 SNPJ. **Novice iz Južne Amerike** **Buenos Aires, Argentina.**—Ob zadnji obletnici napada na Jugoslavijo je tukaj izšla ilustrirana revija "Yugoeslavija en Fotos (Jugoslavija v slikah)", katero sta uredila in izdala J. Defrančeski, bivši urednik Naše Sloge, in Ivan Borič, izdajatelj revije "Pueblos Libres". Revija obsega 80 strani in ima poleg krajevskih slik opis življenja v Jugoslaviji. Naglo je umrl 14. apr. vled srčne hibe rojak Avguštin Skrt, star 47 let, samski in doma iz Kala pri Kanalu, kjer zapušča več bratov in sestrov, v Argentini pa brata Jožeta, nečake in nečakinje. V bolnišnici v Quilmesu je umrla Ivana Štrubel, roj. Zupančič, stara 56 let in doma iz Bleda. Živela je v Trstu in se tam poročila. Moža zapušča v Evropi, v Argentini pa sina. Iz znanega cistercijskega samostana v Štični na Dolenskem je prišlo v Argentino šest menihov, ki bodo ustanovili opatijo v San Martinu de los Andesus, kjer jim je neki Američan kupil svet ob jezeru za samostan. (Slovenski List pravi, da so bili izgnani iz štiškega samostana.—Ured.) V Montevideu je pri družini Adolf Smrdel prišlo do velike tragedije, ko se je otrok igral z revolverjem in ponesrečil ustrelil lastno mater Marijo, roj. Černe. Kroglja jo je zadela v glavo in je bila takoj mrtva. Poleg moža zapušča dva sinčka.

Poljske univerze odpirajo vrata

Akademija znanosti obnovila aktivnosti

Moskva, 12. jul.—Pet poljskih državnih univerz je odprlo vrata in dve drugi bosta obnovili pouk v bližnji bodočnosti. To je razkril profesor Stefan Pienkowski, dekan univerze v Varšavi, na sestanku s časnikarji. Poleg univerz so obnovile aktivnosti srednje šole v Krakovu, Gdansk in drugih mestih. Delo, katero vrši univerza v Lublinu, je tipičen zgled razvoja vzgoje na Poljskem. Odprta je bila v oktobru preteklega leta. Departamenti medicine, prirodnih znanosti in poljedelstva bodo zaključili prvo leto aktivnosti v avgustu. Akademija umetnosti in znanosti v Krakovu je tudi obnovila aktivnosti. Objavljala bo rezultate znanstvenih študij v publikacijah. Univerze so ovirane zaradi pomanjkanja profesorjev, je rekel Pienkowski. "Čez 300 profesorjev je umrlo v koncentracijskih taboriščih v času nemške okupacije zaradi stradanja in mučenja. Njihova mesta so zavzeli mlajši profesorji, ki se trudijo v naporih za obnovo šolstva, toda potreba izurjenih moči je velika." Profesor Pienkowski je prišel v Moskvo z delegacijo poljskih znanstvenikov, ki so se udeležili proslav ustanovitve sovjetske akademije znanosti. Člani delegacije so profesorji Stanislaw Kutrzeba, Tadej Splawinski, Henry Raabe, Tadej Kotarbinski, Valerij Goetel, Stanislaw Kowalski, Ludvik Hirszteld in Boleslav Hryniewski.

Mehiški zunanji minister resigniral

Mexico City, 12. jul.—Zunanji minister Ezequiel Padilla je potrld poročilo, da je resigniral. On je bil član kabineta predsednika Camacha štiri leta. Padilla je okral kritike in jih pozval, naj pridejo odprto na dan z obdolžitvami.

Izmenjave v berlinskem poveljstvu

Sporazum o rešitvi živilskega problema

Berlin, 12. jul.—Rusija, Amerika in Velika Britanija so osvojile načrt izmenjave v berlinskem poveljstvu in dosegle sporazum glede rešitve nasičevanja prebivalcev. Francija je bila povabljena na udeležbo v administraciji Berlina. Zastoj v razgovorih o dostavljanju živil in drugih potrebščin je bil zlomljen na konferenci zavezniških vojaških poveljnikov. Sprejet je bil zaključek, da ameriške in britske čete takoj preuzamejo popolno kontrolo okupacijskih con. S tem je bila uglasjena pot na konferenci velike trojice v Potsdamu, berlinskem predmestju. Sporazum je bil dosežen na seji, katere so se udeležili ruski maršal Gregorij K. Zukov, ameriški general Lucius D. Clay, britski general Ronald Weeks in reprezentanti zavezniške komisije za kontrolo Nemčije. General Floyd L. Parks, poveljnik ameriških čet v Berlinu, je izrazil zadovoljstvo, ko je bila naznanjena dosega sporazuma glede administracije Berlina in nasičevanja prebivalcev. Sporazum določa dovažanje živil v Berlin iz vseh zavezniških okupacijskih con. Zukov, Clay in Weeks so storili tudi korake glede dovažanja premoaga v Berlin. Sleherni ruski, ameriški, britski in francoski poveljniki bo načeloval berlinski administraciji petnajst dni na podlagi sistema izmenjave. Ta bo ostal v veljavi, dokler bo mesto pod vojaško okupacijo. Prva seja šefov poveljstva se bo vršila ta teden.

Turčija vztraja pri svojem stališču

Dala ne bo koncesij Rusiji

London, 12. jul.—Turški zunanji minister Hasan Saka je na sestanku s časnikarji namignil, da Turčija ne bo revidirala svojega stališča in se udala pritisku sovjetske Rusije, ki zahteva koncesije. Rusija hoče dobiti prost izhod iz Črnega morja skozi Dardanelsko ožino, katero kontrolira Turčija, v Sredozemsko morje. Saka je konferiral z britskim zunanjim ministrom Edenom pred sestankom s časnikarji. On ni hotel razkriti predmeta razgovorov, toda mnenje prevladuje, da so se nanašali na ruske zahteve. Saka je dejal, da vprašanje koncesij Rusiji ni v ospredju. Izjava zunanjega ministra dokazuje, da bodo Turki prav tako trmoglavni zdaj kot so bili v teku vojne v Evropi, ko so stalno naglašali svojo nevtralnost. Gotovo je, da bo vprašanje ožine predmet diskuzij na konferenci med predsednikom Trumanom, maršalom Stalinom in premierjem Churchillom v Potsdamu pri Berlinu. Saka se je odločno izrekel proti reviziji pogodbe, sklenjene v Montreauxu, ki določa turško kontrolo Dardanelске ožine. Možnost je, da ima oporo pri Veliki Britaniji. Znan namreč je, da se slednja boji raztegnitve sovjetskega vpliva.

Palestina naj postane židovska država

London, 12. jul.—Dr. Israel Goldstein, predsednik židovske organizacije v Londonu, je naznanil, da bo apeliral na premierja Churchilla, maršala Stalina in predsednika Trumanu, naj na konferenci v Potsdamu odločijo, da Palestina postane židovska država. Palestina naj bi sprejela in dala zavetje židom, ki so ostali brez domovine.

IZVOZ NEMŠKE INDUSTRIJSKE OPREME V RUSIJO

Sovjetske avtoritete izvajajo določeno politiko

PRODUKCIJSKA KAPACITETA OMEJENA

Berlin, 12. jul.—Reparacije v blagu—politika, o kateri so se zavezniki zedinili pred porazom Nemčije—se izvajajo v velikem obsegu v ruskih conah okupacije. Rusi so odpeljali vse stroje iz nemških tovarn v berlinskih distriktih, katere so nedavno prevzela ameriške in britske čete, pred več tedni. Poročila iz drugih nemških pokrajin, ki so v conah ruske okupacije, trdijo, da je bila industrijska oprema poslana v Rusijo. Preden so britske čete vkorakale v Tegel, berlinsko predmestje, so Rusi odpeljali vse težke stroje iz tovarn Rheinmetall-Borsig Co. V teh tovarnah so izdelovali tanke tipa Tiger, topove in drugo orožje. Ko je bila produkcija na višku, je v teh tovarnah delalo čez 100,000 delavcev. Tuji delavci so tvorili večino. Dr. Arthur Zinzen, katerega so sovjeti imenovali za tehničnega direktorja, je razkril poveljstvu britskih čet, da so Rusi odpeljali čez 3000 strojev iz tovarn Rheinmetall-Borsig Co. "Nemčija ne bo producirala ničesar," je rekel Zinzen. "Njena produkcijska kapaciteta je na ničli." Rusko odvažanje strojev ni omejeno samo na tovarne, ki so izdelovale orožje, strelivo in drugi vojni material. Tovarne vseh vrst so prizadete. Celotni nemški nacijaki stranki, izražajo bojazan pred bodočnostjo. Skrbni jih, kako bo Nemčija živela, če se bo politika plačevanja reparacij v blagu izvajala do skrajnosti. Noben Nemeec noče priznati, da je Rusija upravičena do odškodnine za ogromno škodo, katero so Hitlerjeve legije povzročile v Rusiji v prvih letih vojne.

Amerika ne more nasičevati sveta

Važna izjava poljedelskega tajnika

New York, 12. julija.—Clinton P. Anderson je v svojem prvem govoru, odkar je prevzel pozicijo poljedelskega tajnika, dejal, da Amerika ne more nasičevati vsega sveta, ker bo imela poteškoče celo s prehranjevanjem svojega prebivalstva. Anderson je tudi načelnik živilske administracije. V svojem govoru je poudarjal dejstvo, da je živilski problem eden izmed najvažnejših. Amerika bo sicer pomagala, da se problem reši, kolikor bo mogla, toda potrebna je kooperacija vseh držav. "Amerika," je dejal, "ne more nasičevati vsega sveta. To moramo povedati, da se izognemo situaciji. Tudi v slučaju, da bi poslala čez morje sleherni funt živil, ki jih pridelala, ne bi mogla nasičevati vsega sveta."

Velepota obtožila uradnike unije

Paterson, N. J., 12. julija.—Okrajna velepota je obtožila uradnike krajevne avtne unije poneverbe. Med obtoženci sta predsednik Albert Capone in tajnik George Tremper. Unija ima okrog 20,000 članov, ki so uposleni v tovarnah Wright Aeronautical Corp.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (Izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year. Chicago and Cook County \$7.50 per year. foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponožite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Glasovi iz naselbin

IZ SONČNE CALIFORNIJE

Sacramento, Cal.—Vesele in žalostne dogodke ne pozabimo. Čim bolj se bližamo času dogodka, živejši nam stoji spomin pred očmi. Nikoli ne bomo pozabili 13. julija 1940, ko se je naš oče in soproga za vedno ločili od nas v Grass Valleyju, Cal. Po večletni bolezni je našel mir, katerega ne poznamo na tem svetu. V času bolezni je večkrat izrazil skrb, ker nas ne bo zapustil bolj preskrbljene. Rekla sem mu, naj bo miren in ne skrbi; da moramo biti srečni, ker so otroci dobri in zdravi, zdravlje pa je največji zaklad sveta. Upam, da otroci tega ne pozabijo; če je zdravje, sledi tudi drugo.

Kmalu nato je izbruhnila vojna in z njo žalostni časi za vse zemljane, posebno pa za one, ki so se morali ločiti od svojih sinov in ljubljencev. Moj mlajši sin je bil vpoklican k vojakom že 12. januarja 1942. Nekaj časa se je nahajal na McChord Fieldu, Wash., od tam je bil prepostavljen na Minter Field, Cal., nato pa v Jefferson Barracks, Mo. Potem se je povrnil v Californijo, od tu pa so ga poslali na Filipinske otoke, kjer se je nahajal 22 mesecev. V službi je nato resno zbolel in dne 5. marca so ga z aeroplanom pripeljali v vojaško bolnišnico Dibble, Menlo Park, Cal.

Kakor sem že pred časom poročala, on je bil oddeljen pri sanitetnem oddelku. Žalostna vest o njegovi bolezni me je zelo potrla. Močno prestrašeni smo ga šli takoj obiskat. Bil je zelo slab in skoraj nas ni spoznal. Bil je žalošten pogled nanj in se nam je zelo smilil. Venadr pa mu nismo pokazali naše žalosti, ampak smo mu dali poguma.

Ko smo ga drugič obiskali, je bil že toliko pri moči, da je z nami sedel in se pogovarjal; naročil mi je, naj mu prinesem potice, katero ni že dolgo časa poskusil. Sam je bil tolažbe potreben, a tolažil je nas, naj ne bomo v skrbeh, da bo kmalu ozdravel—veseli naj bomo, da se zopet vidimo, kajti mislil je, da se ne bomo nikdar več. "Poprej sem pomagal v bolezni drugim, sedaj pa ne morem niti samemu sebi," je žalostno pristavil. Sanitejci imajo naporno delo in čestokrat nimajo prilike, da bi se naspali, kajti morajo vršiti svoje delo mnogo ur brez spanja. On je še vedno pripravljen iti nazaj, toda ne k sanitejcem.

V bolnišnici se je nahajal štiri mesece, kjer smo ga pogosto obiskovali, na dan 4. julija pa je bil častno odpuščen iz vojaške službe. Sedaj je zopet prost in vesel, vendar pa je še vedno pod zdravniško oskrbo. Starejši sin je bil tudi premeščen z Mare Islanda, Cal., v San Diego, Cal. Tu je bil dve leti in devet mesecev, in sicer v mornariškem komisaratu. Žal mi je, da je bil premeščen, kajti zelo ga bom pogrešala. Obiskal me je vsako soboto, ko se je vozil domov k svoji ženi v Placerville, Cal.

Vojna ustvarja samo žalost in gorje. Vsem materam, ki so prizadete v tej vojni in so izgubile svoje drage, izražam globoke simpatije in želim, da bi

bila kmalu končana ta grozna človeška morija.

Zelo rada čitam Prosveto, ki nam prinaša poudarjeno čtivo in zanimive dopise. Pred kratkim se je zopet oglašil naš stari naseljenec mr. Vertin. Le naj še kaj piše, na tiste žaljive opazke pa se naj ne ozira. Njegov življenjski ne bomo pozabili. Zanimivo čtivo je tudi "Vodniki in preroki," ki sedaj izhaja iz dnevnika. Čitala sem mnogo slovenskih knjig izpod peresa dotičnih pisateljev. Zlasti so lepi in zanimivi Jurčičevi romani in povesti. Tudi o Cankarjevem življenju sem čitala. Bil je tudi vojak in menda je bil še po odpustitvi iz vojaške službe ponosen na vojaški stan, kajti uniformo je nosil še nekaj dni po odpustitvi in samemu sebi dejal, da je "fejsť soldat." V Avstriji je bila postava, ki je določala, da mora vojak po odpustitvi takoj sleči vojaško sukunjo, dočim jo ameriški vojaki lahko nosijo še nekaj tednov v civilu, najbrže pa se je vsak z veseljem rad takoj iznebi.

Ne smem pozabiti poročati, da me je obiskala moja prijateljica Agnes Gabrian iz Red Lodgeja, Mont. Razumljivo, da je bilo veliko presenečenje in veselje, ko sva se zopet videli pa 32 letih. Ločili sva se v Subletu, Wyo., l. 1912. Ona je bila naša soseda in botra starejšemu sinu. Agnes je prišla obiskat sina, ki se je nahajal v Stocktonu, Cal., in tako jo je s svojo družino pripeljal k nam. Po odhodu matere je bil sin kmalu vpoklican v armado; sedaj se nahaja v državi Texas. Agnes Gabrian ima še dva druga sinova v službi Strica Sama. Upam, da se bodo vsi trije srečni in zdravi povrnili domov. Njej je zelo ugajalo v Californiji. Tukaj je bila že krasna in topja pomlad, ko pa se je povrnila v Montano, je pa našla mraz in sneg.

Škoda, da ni ostala bolj dolgo med nami. Doma je namreč pustila moža samega, na može pa je treba dandanes paziti, kajti jih povsod primanjkuje. Agnes, tvoj obisk mi bo ostal vedno v prijetnem spominu. Kadar se ti zopet nudi prilika, nas obišči, ker boš vedno dobrodošla! Obiskal nas je tudi Louis Kausek iz Oaklanda. Ne živi daleč od nas, navzlic temu pa se nismo videli 29 let. On je bil mnogo let bolan za srčno napako. Sam se je izrazil, da je bil živ mrtič. Ko pa se je nahajal v kritičnem položaju, ga je zadel pa še hujši udarec, kajti umrla mu je žena, ki je bila prav tako žrtva srčnehibe. Po dolgem trpljenju se sedaj zopet prosto giblje. Njegovi prijatelji smo veseli, da je po dolgi bolezni zopet prilično ozdravil. Želim, da bi se mu zdravje popolnoma vrnilo.

Tu smo imeli nekaj časa veliko vročino, tako da je živo srebro v termometru zlezlo na 106 stopinj, potem pa se je zopet malo ohladilo, tako da lahko prestajamo.

Louise Petach.

ISČE SORODNIKE

Camp Myles, Mass.—Namenil sem se napisati nekaj vrstic v vaš list, katerega prejemam redno. Zelo rad čitam Prosveto. V Ameriki imam sorodnike,

toda ne vem, kje se nahajajo. To pišem, ker želim priti v stik z njimi. Moj naslov v stari domovini je: Josip Maršič, Sv. Anton, Čerej št. 23, občina Dekane, provinca Pola.

Vojni ujetnik sem že tri leta in sem edini primorski Slovenec med Italijani v tem taborišču. Ako bi čitali moji sorodniki te vrstice, naj pišejo na sledeči naslov: Rudolf Maršič, 126th Italian Q. M. Service Co., Camp Myles, Mass.

Rudolf Maršič.

POROČILO ZASTOPNIKA

Hermine, Pa.—Ko pišem te vrstice, še ni bil priobčen moj zadnji dopis; dozdeva se mi, da sem v njem pozabil omeniti nekatero stvar, med njimi, da sem bil v McKeesportu ali Versaillesu, Pa. Tega sem še domislil, ko sem opozoril rojakinjo Rancieringer, Korberja in Vodopivčeve na proslavo 35-letnice društva št. 138 SNPJ v Strabanu. Pogovori so mi šli že iz glave, zato lahko samo ugotovim, da so Korberjevi sinovi še vedno preko morja in zdravi, eden pa je civilist in ima odgovorno pozicijo.

Rojak Korber je ponovil Prosveto, Mrs. Rancieringer pa mi je postregla in kupila Majski glas, ke še vedno rada čita. Tudi nekaj drugih je storilo svojo dolžnost. Pozabil sem tudi omeniti, da so ponovili Proletarca A. Bertl, Fradel in Maurovich in zaeno prispevali vsak po dolar v podporo listu. To poročam zato, da bi se še drugi spomnili na ta delavski list, ki že 40 let orje ledino med slovenskim delavstvom in vozi po srednji poti, katera je najboljša pot.

Svet je precej zavozil v nepačno smer, vendar pa nam ni treba rad tega sedaj pretakati solze, temveč rajši zavijajmo rokave in pojdemo na združeno delo in dajmo podporo Atlantskemu čarterju, da bodo v resnici vsi narodi dosegli svobodo.

Na dan praznika Neodvisnosti nisem utegnil iti domov, da bi z družino prisedel k mizi v počast sinu, ki se je vrnil s Pacifika po 20 mesecih. Domov sem se vrnil šele večer pred njegovim odhodom v državo Carolino. Tam ga bodo preiskali in ugotovili njegovo železniško bolezen. Ako ne bi bil bolan, ga ne bi poslali v Združene države, kajti on je mehanik, te pa zelo potrebujejo v armadi.

Nekaj dni pred priredbo v Strabanu, sem obiskal rojake v okolici Ambridgeja. Prvo noč sem bil gost pri mojem dobrem prijatelju Antončiču. Antončičeva hčerka je dobro vzgojena in je poročena z Mikom Zakarjškom. Mlada zakonca imata 5 let staro hčerko. Vsa družina je zelo aktivna pri SNPJ; škoda, da ni vsaj ena tretjina takih družin med Slovenci. Mrs. Antončič je ponovila Prosveto in Proletarca, njena hčerka Frances pa je naročila knjigo o velikemu znanstveniku Nikoli Tesli.

Obiskal sem tudi rojake na Sheffield rd. Prosveto sta ponovila rojak Staklaša in rojakinja Smrekar. Ona ima tudi dva sinova pri vojakih, o katerih mi je pravila zanimive stvari. Oba se dobro odlikujeta. Obiskal sem tudi Rupnikovce. Eden njih sinov je bil ubit na bojišču v Nemčiji, drugi pa je bil sedaj vpoklican k vojakom. Pri Dergelenovih in Simončičevih so vsi zdravi. Obiskal sem tudi Zampiča (?). Povedali so mi o sinu, ki je častnik v ameriški armadi in bil že večkrat odlikovan.

V Monacu sem obiskal rojakinjo Jurečič in Ursihs. Prva je priletna vdova, stara 73 let; njen mož je preminil enake starosti pred tremi leti. Zenska je prišla v Ameriko pred 47 leti, vendar pa še vedno rada čita slovensko, posebno Prosveto, katero je zopet ponovila. Živi pri svoji hčeri in zetu; kupila je tudi Majski glas. Mrs. Ursihs pa je ponovila oba lista, Prosveto in Proletarca, ter kupila Majski glas. Z njo se je prijetno pogovarjati, kajti premisli in pretehta vsako besedo, predno jo izgovori. Ustavil sem se tudi pri mojem dobrem prijatelju Franku Ovci. To pot sem ga našel v družbi dobre žene. Razumljivo, da sem bil presenečen. Njo poznam še od prej; njen dom je tri milje od Morgantowna, W. Va. Oveci je umrla žena pred nekaj leti, mož njegove sedanje družice pa pred letom dni. Zadela ga je

Radi slabih delovnih razmer so se vozniki avtobusov v New Yorku poslužili metode "počasnosti," s čemur so pospešili reševanje svojih pritožb. Neki voznik razdaja pasajirjem letake, v katerih je pojasnjen vzrok "počasnosti."

srčna kap, ko mu je bilo 62 let. To je bil brat Zajka. Mary je živela z njim v sreči in zadovoljstvu in so se jima rodili v zakonu trije sinovi, kateri so sedaj v službi Strica Sama pri mornarici. Eden je poročnik. Seveda ji je hudo, ker so ji vzele vse tri sinove. Ker pa je sedaj dobila v osebi rojaka Ovce dobrega in skrbnega moža, bo laže prenašala svoje težave. Želim, da se vsi trije sinovi kmalu srečni in zdravi povrnejo domov. Seveda je France ponovil Proletarca.

Pri Ovci sem srečal zakonsko dvojico Grzel iz W. Aliquippa. Rezka je naročila knjigo Nikole Tesle, poleg tega pa sta me tudi zapeljala v Aliquippo, ampak nisem utegnil iti na agitacijo, pač pa sem se prejšnji dan ustavljal pri Hribarjevih. Očc je imel počitnice, katere pridejo zelo prav stari ljudem, samo škoda, da ne bodo stari ljudje dolgo deležni socialne zaščite, kajti naši dnevi so štetí. Da so bile uzakonjene te potrebne reforme, je zasluga delavcev pridnih rok, prav tako slovitim znanstvenikom kot je Nikola Tesla. Naj nikoli ne pozabimo tega velikega znanstvenika!

V Ambridgeju je popovila Proletarca rojakinja Gasperič. Seve, tudi njen mož je bil doma. Tudi ta žena je dobra družtvenica. Prosveto pa so ponovili moj stari prijatelj Tone Rosenberger, vdova Mary Peltz in Ang. Rosenberger.

V Meadow Landsu sem obiskal naročnico Santel, katere še vedno žaluje za svojo edino hčerko, ki je umrla, kakor je bilo poročano. Ona ni padla od sovražnikove krogle, temveč jo je pobil do smrti neki avtomobilist, ki je zavozil s ceste na verando, kjer je bila pokojnica.

Krojač Marsh in Fr. Felich sta tudi ponovila Prosveto, Mike Zamida, Tone Tomažin in Andrej Martinčič pa Proletarca.

Tudi Martinčičova družina žaluje za sinom, ki je padel v boju z Japonci na otoku Iwu. Posebno hudo je materi. Razumljivo, da mater zelo trpe, ki so izgubile svoje sinove v vojni in sedaj nimajo niti prilike, da bi okrasile njih grobove, kajti njih trupla počivajo na otokih smrti, ki so oddaljeni tisoče in tisoče milj. Upajmo, da bo prišlo na te otoke novo življenje, nova civilizacija in da bodo lahko sorodniki padlih vojakov sami pozneje obiskali njih grobove.

Pred nami je doba zrčne plovbe in v nekaj dneh bo človek lahko videl ves svet.

Obiskal sem tudi nekaj drugih slovenskih družin in prodal Majski glas, med njimi tudi M. Bajcu, ki je dal drobiž od dolarja listu v podporo. Tudi Mary Graden sem prodal nekaj brošur. Eno noč sem prenočeval pri L. Britzu, kateri je sedaj majhen farmer. Njegovo ženo veseli to delo in se peča s kokušarstvom. Ampak Lojzetu to ne gre v glavo in pravi, zakaj bi se trudil še po zemlji, ko se že zadosti muči pod zemljo. Pri Britzovih živi tudi rojak Zakej, star samec, ki dela skupaj z Lojzom v premogovniku. On pa rad prime za motiko in pomaga malo okopavati domače pridelke. Britzov sin Eugene pa piše, da je še vedno zdrav. On je menda v Manili. Britz je ponovil Proletarca in Prosveto.

(Konec prihodnjič)
Anton Zornik.

NA POTOVANJU

Butte, Mont.—Ko sem potoval skozi državo Iowo, sem videl polja, ki so bila pod vodo. Neki sopotnik je dejal, da je zadnje tedne neprenehoma deževalo, vsled tega tako velika povedenja. Na vsakih par sto metrov smo

videli koruzo moleti iz vode. Tiste njive, ki pa niso bile pod vodo, so bile pa precej mokre in farmerji niso mogli okopavati koruzo s stroji.

V bolj visokem svetu je kazalo lepo letino. Sodeč po tem, kar sem videl, bodo imeli farmerji v koruznem pasu milijone dolarjev škode.

Z busom smo končno dospeli do prvega cilja, v mesto Lead, South Dakota. Iztopil sem iz avtobusa, kajti dolga vožnja me je dokaj pretresla. Napolnil sem se v pisarno zlatega rudnika družbe Homestake in vprašal za delo v zlatem rudniku. Ravnatelj me je vprašal, če sem že kdaj poprej kopal zlato zrnye v njihovem rudniku. Povedal sem mu, da ne, nakar me je vprašal, koliko sem star. To je slabo znamenje, sem si mislil sam pri sebi in res mi je dejal, da ne sprejemajo delavcev, ki so prekoračili 45. leto.

"Veš," pravi, "tu imamo sistem, da ne uposlamo delavcev, ki so že spločili 45 let, ako niso pri nas poprej delali."

Pogovarjajoč se o tem in o nemem, mi je tudi omenil, da plačajo samo \$6.50 na dan. Takoj sem mu odgovoril, da ne bi hotel delati v njihovem rudniku, ker bom rajši šel v Butte, kjer bom zaslužil od \$8 to \$16 na dan na tako zvanem kontraktarnem delu. Nato sem se poslovil in krenil v mestce Lead.

Lead je dokaj prijazno mesto in ima približno sedem tisoč prebivalcev. Seveda, sedaj šteje precej manj, kajti mnogo sinov je pri vojakih in prav tako so šli mnogi za delom v druga mesta, kjer imajo boljše zasluzek. Leži med hribi, ki so poraščeni z borovci in smrekami.

Po preteku 15 ur, jeospel drug bus, katerega sem zasedel in se odpeljal dalje v temno noč.

Predno sem se odpeljal, sem opazil svoje vrste raketirstvo, katero mi ni bilo še znano. Dandanes ljudje potujejo iz kraja v kraj, ker pa se utrudijo od dolge vožnje, iztopijo v kakšnem mestu, kjer prepe, drugi dan pa nadljujejo z vožnjo. Čestokrat pa se zgodi, da drugi dan ne morejo dobiti prostora na busu, kajti hotelir hoče ljudi obdržati v svojem hotelu ne kaj dni, da pri njemu puste čim več denarja, zato najame posebne ljudi, ki zavzamejo sedeže na busu, nekaj milij od postaje pa zopet iztopijo. Na ta način si maši svoje požrešne žepje z dolarji.

Saj pravim, ljudje drve za denarjem vsepovsod, vsakdo skuša živeti na račun drugih. In kaj imajo od prigoljufanih dolarjev? Umreti morajo kot mi, s seboj pa ne more nihče nič vzeti. Življenje je res čudno. Človek se trudi v potu svojega obraza, goljufa brata človeka, nazadnje pa cepne in vsega je konec.

Zaključujem te vrstice. Ko se bom zopet malo ustalil, se bom pa zopet oglašil.

Naj še povem, da me romanje po svetu veseli. Kaj bi bil človek vedno v istem kraju. Amerika je velika, zato je dobro, da gremo pogledat v razne kraje.

Frank Kroll.

Za združitve stávke voznikov v Chicago je vlada poslala tisoče štrajkolomcev v uniformi Strica Sama.

K sestanku velike trojice—II

Včeraj smo zapisali na tem mestu, da je vsa anglo-ameriška politika usmerjena za tem, da ustavi prodiranje ruskega vpliva v Evropi in da na neki točki napravi mejo med rusko in anglo-ameriško sfero vpliva. Bivši državni tajnik Stettinius je v svojem govoru, ki ga je imel po radiu par tednov pred svojo resignacijo in v katerem je skušal ublažiti napetosti med tremi velesilami, sicer naglasil, da stoji Amerika nekako v sredini kot posredovalka med Anglijo in Rusijo.

Do neke meje je to resnica, kajti Anglija ima veliko večje politične in gospodarske interese v Evropi kot Amerika; in ima jih deloma vsled tega, ker se nahaja na robu evropske celine, od katere jo loči le Rokavski preliv. Na drugi strani ima pa velike imperialistične interese na Blížnjem vzhodu in Sredozemlju—v Egiptu in vsem arabskem svetu. Preko Sredozemskega morja teče tudi njena pot v Indijo, katero bo za vsako ceno skušala obdržati pod svojo krono. Toda če se zgodi, da jo ruski vpliv izrine iz Evrope, bo angleški vpliv zelo padel tudi v vseh navedenih krajih.

Amerika do te vojne ni iskala kakih političnih sfer v Evropi, še manj pa v Mali Aziji ali Afriki. Zadovoljevala se je s striktno trgovskimi odnosi, ki so bili važni tako za Evropo kot za Ameriko. Enako važni bodo ti ekonomski odnosi tudi v bodoče; faktično bo Evropa po tej vojni Ameriko še bolj potrebovala kot kdaj prej za svojo gospodarsko obnovo, Amerika pa tudi Evropo za svoj trg. Glavni problem za obe bo, kako urediti kleringška sredstva, to je, s čim bo razbita in uničena Evropa plačevala uvoz iz te dežele. V sled tega je ustanovitev obeh mednarodnih bank kot jih predvideva bretonwoodski načrt zelo nujne važnosti za Evropo in Ameriko.

Toda v Ameriki so danes na delu močne politične sile, ki jo potiskajo v smer, da se postavi tesno ob strani Anglije in išče v Evropi in tudi v Sredozemlju svojo politično in gospodarsko sfero. To je, da postane nekakšen "partner," pa naj bo že "junior" ali "senior," z Anglijo proti—Rusiji.

Sile, ki potiskajo deželo v to smer, so deloma zgolj politično-kulturne in deloma gospodarsko-imperialistične. Prve hočejo utvariti anglo-ameriško sfero v Evropi proti Sovjetski Rusiji za ohrana meščanske politične demokracije in tako zvanega "krščanstva," druge pa iščejo predvsem privatnega posvetnega bogastva, vojaških baz in podobno, kar služi dolarskemu imperialismu. Ta se je že usrdil v Mali Aziji, kjer imajo ameriški interesi bogate oljne koncesije v Perziji (skupno z angleškimi), še večje pa v Saudi Arabiji.

Zasledovanje take politike kot jo propagirajo te sile, to je pridruženje Amerike Angliji v prizadevanju, da se zavezi ruski vpliv v Evropi, ne more koristiti ne Evropi, ne Ameriki, ne svetovnemu miru. Za blokiranje ruskega vpliva v Evropi je danes že prepozno. Taka politika more porajati le veliko trenje med Rusijo na eni in Anglijo ter Ameriko na drugi strani.

Za zajezitev sovjetskega vpliva je bil zadnji čas takrat, ko je Hitler napadel Rusijo in ko so se njegove do zob oborožene horde naglo valile naprej po sovjetski zemlji. In ta vpliv bi bilo mogoče zajeziti le s tem, če bi bil Roosevelt prišel na dan z načrtom za kakšno pošteno in demokratično evropsko federacijo, oziroma za dve ali tri pokrajinske federacije; ki bi bile na vrhu povezane v nekakšni evropski ligi ali konfederaciji. Takrat bi bil tudi Stalin rad pristal na tak načrt—in v zameno za ameriško pomoč. Danes je za to že prepozno.

Jasno bi bilo lahko vsakemu, da se bo po porazu Nemčije vsa Evropa znašla v velikem kaosu, iz katerega bi jo lahko rešila le velika ideja o skupni federaciji s programom demokratičnega socializma. Prav ta ideja v malem obsegu je na primer rešila Jugoslavijo pod gonilno silo Osvobodilne fronte. Ampak ker Amerika in Anglija nista Evropi nudili drugega kot—darlanizem v raznih variacijah in brezpogojno kapitulacijo Nemčije, je še pred skrhanjem slednje v vseh osvobojenih državah nastal pravi politični vakuum.

Ta vakuum ali praznoto je v vzhodni Evropi in na Balkanu začela pridno maštati Rusija. Stalnu se je prvič v zgodovini ponudila slajna prilika, da realizira stare ruske imperialne sanje, da prodre skozi Balkan do Jadrana in Sredozemlja, na severozapadu pa zopet dobi vhod do Baltiškega in Severnega morja. Proti-imperialistične ideje velike ruske revolucije je enostavno potisnil na stran. Kot "realist" je faktično izdelal mešanico ekspanzivnih težnj carske Rusije in boljševiških socialno-političnih idej, ki mu danes služijo kot gonilna in obenem privlačna sila pri širjenju ruskega vpliva.

Da-li je ta ruska ekspanzija dobra ali slaba za bodočnost Evrope in svetovnega miru, je v naročju bogov. Dejstvo je, da Amerika in Anglija nimata nobenega konstruktivnega programa za rehabilitacijo in zedinjenje Evrope. Nasprotni sta vsaki večji socialni revoluciji, katere edina more ustvariti novo življenje na razbitem kontinentu.

To je jasno povedal Churchill v zadnji volilni kampanji, ko je dejal: Ako zmaga delavska stranka v Angliji, bo to vsej Evropi signal, "ne samo za zmerno socialistično revolucijo, marveč za izbruh barbarskega komunizma..." In Churchill, vsi angleški toriji in vsa ameriška reakcija ni samo proti "barbarskemu komunizmu," marveč tudi proti vsakemu socializmu, pa naj bo še tako "decent" ali zmernen. Temu smo lahko pričr vsak dan.

Na drugi strani se v osvobojenih deželah, v katerih je ruski vpliv močan faktor, dvigajo nove politične sile, ki polagajo temelje novemu gospodarskemu in socialnemu življenju. (Se nadaljuje.)

Ni novoga pod soncem...

Star grški filozof je nekaj zadržal, da ni pod soncem nič novega in tudi v bibliji čitamo to idejo. Tega dela se je lotil Wilfred J. Funk, ki skuša v svoji knjigi "So You Think It's New" (v založbi Funk in Wagnalls, N. Y.) dokazati, da je res tako. Zbral je ogromen material in čitatelj je včasih skrajno presenečen ob podatkih iz preteklosti, o katerih bi mislil, da so zajeti prav iz naših dni.

Seveda si mora človek, kadar čita to zbirko, nabaviti nekoliko tistega humorja, s katerim pisatelj razklada svojo stvar, ne sme v vsakem slučju zahtevati popolnih enakosti; zadovoljiti se mora s podobnostmi, ki pa so pogostoma za čudo velike.

Odkar drdajo avtomobili po naših cestah in skrbje brezobzirni vozniki za vsakovrstne nezgode in tisoče smrtnih nesreč, je steklo, ki se rabi v avtomobilih, zelo važno vprašanje. Po mnogih poskusih so izdelali steklo, ki se ne razbije; počni pač, tako da ima včasih šipa na seboj, ampak ne razpada; počne razpok, ampak ne razpada; in ni čreplin, da bi porezale žile in se zateknile v oči. To se smatra za velik napredek.

Moderna hišna gospodinja se zadovoljno smehlja, ko prinese pletivo lepe ledene kocke iz električne ledenice na mizo. Pred nekoli tisoč leti niso imeli v Indiji, kjer se sedaj Angleži stokajo zaradi hude vročine, takih naprav kot jih sedaj oglašajo električne in plinske družbe, umeten led pa so vendar znali izdelati z uspehom v plitvih lončenih posodah s pomočjo izhlapevanja in radijacije. Znaní cesar Nero je pa bil menda prvi, ki si je dal hladiti vino na podoban način, kakor se sedaj hladi šampanjec. V Rimu so mu morali napeljati snega, s tem napolniti kovinasto posodo, vino se je pa v tem snegu prav lepo ohladilo. Isti cesar Nero, ki je bil silno zavzet za gladijatorske igre, se je kahal v cirkusu z mokrom v očesu, davno preden je prvi angleški lord tako potavil.

Prav v sedanjih časih se mnogo govori in piše o davkih in najbolj se pritožujejo ljudje, o katerih bi bilo misliti, da jim je par tisočakov več ali manj prava malenkost. V Egiptu so našli ploščo, na kateri je zaznamovano poročilo o možu, ki je hotel opehariti vlado pri dohodinskih davkih.

Mnogo se govori tudi o nevarnosti inflacije, ki je po splošnem mnenju dosegla najvišji vrhunec v Nemčiji po svetovni vojni, ko so tiskali denar v taki množini, da milijon ni bil vreden pet centov in ni nihče več hotel bankovcev, ampak so jih žagali. Tudi to ni bilo neznano v starem veku. Leta 333 pred Kristom je bila v Egiptu kriza za hišo, ki je bila vredna 500 dolarjev, je bila najeta hipoteka v vrednosti enega milijona dolarjev. Bušel pšenice je vreden 2500 dolarjev našega denarja. V malem Jeruzalemu pa je bilo prav tedaj deset tisoč nezaposlenih.

Vse, kar je v zvezi s parno železnico, se smatra za novo. Toda pred dva tisoč leti so znali napraviti parno za kopolji in za centralno kurjavo. Hero iz Aleksandrije pa je izumil stroj, ki je gnala para 1500 let, preden je James Watt opazoval v laboratoriju kuhinji pokrov na loncu, ki ga je dvigala sopara in dobil idejo za parni stroj.

Na otoku Thera blizu Krete so imeli pet sto let pred Kristom mramorne umivalke s tekočo vodo. V Abusiru, v Egiptu pa pred 4500 leti imeli v steni vzidane lijake iz apnenca, obložene s kovino, s pipami, ki so se odpirale in zapirale prek kakor naše in z zamaški na bronastih veržicah.

Ugrabiti človeka ni ameriška najdba, dasi je videti, kakor se je tehnika v tej deželi izboljšala do vrhunec in dela gospodaru Edgarju Hooverju večne prebivalce. Julij Cezar je bil ugrabljen, ko je bil pet in dvajset let star in odkupnina je izstala štirideset tisoč dolarjev v našem denarju.

Dvigala? Električna so pač naša doba, toda Nero si je bil v svoji palači napraviti 150 stopenj visok "elevator." Imel je tudi avtomatske orgle, ki jih je gonil stisnjen zrak. Na Grškem so imeli premične slike. Podobe, sledeče ena drugi, so bile naslikane na stebrih in kadar je človek jahal mimo, je dobil vtis premikanja. Pozneje je neki izumitelj izpopolnil to. Naslikal je podobe, ki so si sledile na spirali, ta pa se je s pomočjo vrvi vrtela na enem samem steburu.

mentne hiše"? Tam so bile, ob starorimskem Broadwayu, v deset do dvanajst nadstropij, zidane okrog centralnega dvorišča. Res, da so bile prav čedne požarne pasti—dosti političnih škandalov je bilo zaradi tega—ampak v vse to se lahko "pofiksa," v starem Rimu prav tako, kakor v modernem New Yorku, Chicagu ali San Francisku, če pozna človek "prave može doli v mestu..."

"Vredno je pogledati poslovnice ob tej trgovski ulici. Prav preko ceste je urad, kjer se sklepajo poroke. In kaj bi bilo bolj primerno, kot da je poleg njega egipčanka detektivska agentura, ki obskrbuje dokaze, potrebne za razpoko? Tudi lekarna so tukaj, kjer se dobe šarlatanska zdravila za kašel in nahod, vsa opremljena z lepimi, kupljenimi in plačanimi izpričevali. Na policah so posodice z vsakovrstnimi lepotili, fine britve, umetni zobje—vse razen fotografskih kamer in sodovk.

"Naš izlet se konča v prikupljivi sosesčini, kjer so srečni bogataši našli mir hribov in pot nas je pripeljala prav do Bahove rezidence. To je ponosna zidana stavba s štukaturami in s streho iz rdeče položene opeke. V svojih živih barvah so te hiše prav take, kakršne bodo čez dva tisoč let zidali v Palm Beachu in na Rivijeri.

"Gospod Bakhus je že vstal. Bleščeče jutranje italijansko sonce osvetljuje spalnico v prvem nadstropju, urejeno enostavno in okusno. Okna so steklena in zagrnjena z bogatimi zavesami. Ali je presnetljivo, da je soba topla? Zakaj? S par eksperimentirajo v Rimu. Toda gospod Bakhus je na svoj način starorokopiten in ima rajši o-gret zrak. Nekje v kleti je centralna peč, kjer se zrak greje in prihaja po ceveh in skozi odprtine v stenah v sobe.

"V svoji pisarni pregleda gospod Bakhus domača in tuja naročila, prečita pošto, potem pa narekuje svojemu stenografu, ki piše s peresom iz trsta in s črnilom, narejenim iz gumija in saj.

"Dasi bi lahko južinal v mestni gostilni, hodi rajši domu in navadno vzame nekoliko prijateljev s seboj. Med potjo prečitajo novice. Te so napisane na Forumu na belih tablah. Posebno vplivnim ljudem jih pošiljajo tudi na dom.

"Naše moderne navade, metode, vsa ta bleščeča civilizacija, debeli napisi na prvih straneh—ali se ne zdi vse to nekam pobledele?"

Da. Vse to je zelo zanimivo in potrjuje, da je človeška narava bistveno enaka in polna nagonov. Kljub temu se včasih zgodi kaj novega.—E. K.

Lužiški Srbi zahtevajo neodvisnost

London.—ONA—V Londonu je bil odlikovan narodni odbor, katerega cilj je, da ustanovi neodvisno državo Srbov v Nemčiji. Predsednik odbora je Josip Worli. Josip Worli je baje naslovil ameriškemu državnemu tajniku, angleškemu zunanjemu ministru Edenu in maršalu Montgomeryju obširna pisma, v katerih objasnjuje cilj svojega narodnega odbora lužiških Srbov.

Krajevna unija št. 1 United Office & Professional Workers (CIO) je za svoje člane odprla lastno knjižnico. Otvoritev sta se udeležila tudi pisatelja (levo) Richard Lauterbach in Albert Kahn, na desni pa sta knjižničar Aaron Schneider in mednarodni predsednik Lewis Merrill.

Obisk pri možu, ki dela bogove

Našo Notranjsko je sneg na široko in globoko prekril in napravil iz nje čudovito zimsko deželo. Zelo lepo bi se bilo recimo peljati iz Rakeka v Cerknico na lahkih saneh s trojko in kraguljčki, po zasneženi, malce zamrzli cesti sredi pobeženih kraških planjav, ki jih tako slikovito prepletajo temnozeleni krpe smrekovih gozdov—le-tam je ustvarila zima svoje najprejste, najčarnejše podobe.

Prijazna Cerknica, kraj jezera se zdi kar nekam zapuščena in izumrla po ulicah in cestah—seveda, tržani tiče doma pri zakurjenih pečeh v težavah in radosti božičnih praznikov. Končno vendarle sreča domačina in ga pobaraš, kje da stanuje cerkniški rezbar—samouk, ki daleč naokrog, noter do Ljubljane slovi po svojih lesenih kipcih in jaslicah.

"A, torej mislite nemara tistega, ki bogove dela in se piše za Bajca? Kar za mano stopite. Ni daleč njegova hiša!"

O, prav gotovo ga poznajo vsi in so najbrž tudi malce ponosni nanj. Kaj pa mislite, to vendar ni kar tako, da živi v njihovi sredi takorekoč, človek, ki iz lesa ustvarja čudovite kipe bogov, rezlja svetnike v vsej njihovi veličini in ume napraviti jaslice, da so kakor žive. V resnici, daleč, daleč na vse štiri strani domovine mu ga ni enakega. Pritlična hišica, dom samouka Lojzeta Bajca, Zraven hišice še majhna, lesena zgradba s širokimi okni. To je njegova delavnica. Tod teše, rezlja, daje s spretnimi rokami kosu lesa lik in podobo.

Majhen, suhljat mož nedoločenih let te sprejme na pragu. Skromen, tih človek, ki ne nosi črne pentlje in črnega klobuka in katerega obraz ne razodeva ustvarjajoče sile podeželskega umetnika—samouka. Razodevajo pa jo večje, okusno izrezljana razpela, pol reliefi Kristosove glave na črno poliranem lesu, ki vise po stenah domače sobe.

"Vidite, od teh-le rezbarij živimo. Se kar nekako rinemo naprej, naročila kar dežujejo. Zlasti za razpela je mnogo popravševanja, lesenih jaslic pa ne bom dosti prodal letos. Jih izpodrivajo v tovarni narejena, iz gline. Pošiljam v Ljubljano, na vse strani. Konkurenca me prav nič ne ogroža, ne spominjam se, da bi pri nas še kdo drugi izdeloval takšne stvari.

Ja, pri nas je rezbarstvo že v rodu. Menim, da sega najmanj tri sto let nazaj v rodovino. Si-

pečat. Ne, iz njegove umetne obrti se nikoli ne bo razvila fabrika. Njegove roke bodo ustvarjale, kakor roke njegovih prednikov. Kaj pa z otroci, z njegovimi nasledniki? Se kdo zanima in ima veselje do rezbarstva? Zalostno in hudo bi bilo, če bi stoletna svetla tradicija rodila kdaj izumrla.

"Če se kdo zanima? Ne eden, kar dva. Malemu je zdaj šest let, pa bi zmerom onegoval krog mene, sam že poizkuša rezljati in se večkrat pošteno vruče z nožem. Ne branim mu, naj ima svoje veselje in svoj poklic. Starejši Emil, ta je pa že zelo spreten, čakajte, pokažem vam njegove jaslice, ki jih je sam izdelal lani."

Prave, pravcate jaslice, kar ne moreš verjeti, da so delo petnajstletnega fanta. Pastirski s palicami in debele žice, turški kralj s fesom, kamele, otovorne s kovčegi, še opasane so s pravimi, tankimi jermenčki. Vse lepo, verno spretno izdelano, pobarvano.

"Pa se ne bojite, da vas bo-sin prekosil nekoč?"

"Hm, tako si mislim, da me ne bo. Da bi vajenec bolje vedel od mojstra? Mogoče se tudi tako zgodi. Samo to me skrbi, da fant zadnji čas zanemarija rezbarije. Zdjaj mu fotografija roji po glavi in pravi, da bo fotograf. Naj bo, če ga veseli, me bo pa mali nasledil, ne bomo izumrli, hvala bogu."

"V delavnico sem tvojo zrl." Bajčeva hiša je pretresna za rezbarsko delo in si je mojster tik zraven postavil iz desk majhno, skromno delavnico. Prijetno, ti zadisi na pragu, po svežem lesu, po smoli. Po stenah vise žage v lepem redu, dleta in dletiči, na policah skobelniki, rezbarski noži vseh vrst, svedri in mrtvačka lobanja iz lesa.

"Te pa nisem jaz napravil. Hranim jo za spomin od deda. Delam samo iz lipovega lesa, ta je najmekkejši. Pogledjte, kos lesa v celem optešem v velikosti in širini kipeca, potlej čisto preprosto izvršim, izdolbem, izrežljaj vse potankosti. Okončine izdelam posebej in jih s klejem pritrdim. Kakšen teden se mora kipec sušiti. Drugega orodja ne potrebujem, s čimer je delal moj oče, delam jaz. Počas gre vsa reč od rok, pa človek vsaj pošteno naredi in ima dopadanjeno nad svojim delom."

K delavnici so pristonili majhen prizidek. Kaj pa je tu notri? Sitnarij v svoji neuteljivi radovednosti.

"Notri razvija moj sin fotografije. Vsak po svoje, kakor se mu zdi, pravim jaz."

Poleg rezbarske in kiparske delavnice—fotografska temnica. Oče rezlja lesene bogove, sin razvija fotografske posnetke. Da bi le postal sin v mojstrstvu vreden svojega očeta!—L. K.

Vest iz Bolgarije

Zofija.—ONA—Časopisna vest, da je general Damijan Velčev, minister za vojno, na čelu delegacije visokih bolgarskih častnikov odpotoval v Moskvo, je vzbudila mnogo radovednosti v tukajšnjih krogih.

Med člani delegacije so se nahajali general Krum Lekaraki, pomočnik vojnega ministra, general Stojčev, ki je bil poveljnik bolgarske armade, ki se je borila skupaj z Rusi na Madžarskem in v Jugoslaviji, in nekaj drugih visokih častnikov.

Ugibanje, ki je nastalo v Zofiji glede tega potovanja ravno v sedanjem trenutku, je usmer-

Rusi v Berlinu

Berlin.—ONA—Kaj počno Rusi v Nemčiji, da bi prevzgojili Nemce? Dvoje stvari je pred vsem, ki se posebno valjivo kažejo opazovalcu iz tujine—propaganda lepakov in zvišanje odmerkov za živila.

Lepaki so tiskani v brezhibni nemščini in pripovedujejo Nemcem, da generalissimo Stalin ne namerava uničiti nemškega naroda, da Nemčija še vedno obstoja ter da je narodnostno sovravnostv nepoznana stvar v ruski armadi.

Učinek te propagande na prebivalstvo poražene Nemčije je najbrže precejšen, posebno, ker ni videti mnogo ruskih vojakov, tako da morajo imeti Berlinčani vtis, da prehaja mesto nazaj v njihove roke. Mnogo je pa seveda tudi takih Nemcev, ki se svoje lastne policije bolj boje kot ruskih vojakov.

Ruska oblast prepriča Nemcem mnogo svobode v izvajanju administrativne oblasti. Dr. Hans Werner, veliki župan Berlina, je povedal vašemu poročevalcu, da mora podati le vsak teden ruske-mu guvernerju natančno poročilo ter dobi ob tej priliki podrobna navodila, kaj naj izvede v teku prihodnjih 7 dni.

Rusi so v svoji coni dozdej dovolili 3 politične stranke, in sicer komunistično, social-demokratsko in krščansko demokratsko unijo, ki predstavlja center in zmerno desnico.

V tem ruskem postopanju je najbrže največja razlika v primeru s postopanjem zahodnih zaveznikov. Toda pripomniti je treba, da vlada med prebivalstvom le jako malo zanimanja za politiko, kajti povprečni Berlinčan je skrajno nezaupen in praprav vsem političnim strankam.

Dočim je le malo komunistov v administrativnih krogih v ruski okupacijski coni, je radio v rokah nemškega komunističnega Mahlerja, ki je prebil vso vojno v Rusiji. V različnih kulturnih organizacijah se zbirajo vsi profitaistični pisatelji, umetniki in znanstveniki, ki bodo skušali prevzgojiti nemški narod ter mu dopovedati strahote in podlosti zadnjega nemškega režima.

MOSKI—ČISTILCI
DOBE NOČNO
STALNO DELO
DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite še danes!
Oglasite se
Edgewater Beach
Hotel
Employment Office
5357 Sheridan Road

KUHARSKA KNJIGA:
Recipes of All Nations
RECEPTI VSEH NARODOV
NOVA IZDAJA STANE SEDAJ **\$3.00**
— Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani —
Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka led posebno v navadi.
Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.
Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York 11. N. Y.

Skupina 17 Japoncev, ki so se po enem letu skrivanja v džungli na Guamu končno podali Američanom. Na sliki jih je videti, ko gredo v koncentracijsko taborišče kot vojni ujetniki.

IZ MODERNEGA SVETA

Spisal F. S. FINŽGAR

(Nadaljevanje)

"Dobro je, da vemo! Pazite nanjo!"

"Naša moč!"

"Naša moč!" je odgovarjalo dvanajstero temnih glasov...

Peter je slonel na oknu in gledal v brezvezdano noč, v katero so se porazgubljali težki koraki.

Prav ob isti uri sta sedela pod platano v tistem šepetu Seme in Klešman. Seme se je vrnil iz mesta in vratarja pozval iz sobe v park.

"Ali ste že kaj naredili zoper zdravnika? Sedaj je lahko, ker je ravnatelj užaljen zaradi Petra."

"Gospod nadzornik, danes je že en slučaj. Delavca Marka žena je obolela. Napisal sem listek in čakal, kdaj je šel zdravnik na izprehod. Potem sem šel do stanovanja in vprašal po njem. Ker ga seveda ni bilo, sem nesel listek v pisarno in povedal, da ga ni doma!"

"To je bilo dobro! Še par takih listov, ki se odpošljejo baronu Pinkelesu. Poznam ga, takoj mu odpove službo!"

"Če pa danes zopet pridejo ponj?"

"Skrbite, da ga pokličete tedaj, ko ga zopet ne bo doma! Pred ljudmi se jezite, da je to strašen človek, ki hodi le krog bolnikov, ki dobro plačujejo, za delavce se pa ne zmeni. Treba je dobiti prič, ki bodo potrdile tožbo."

"To je že zelo lepo in ugodno. Toda pri delavcih ne bomo dosti opravili. Zadnje dni občuje zelo veliko z njimi. Bolnikom daje podporo in k vsaki ženski, če le zakašlja, gre že na dom pogledat. Kaj ko bi moja žena zbolela na videz prav tedaj, ko bi se odpeljal k daljnemu bolniku? Tedaj ga lahko petkrat kličem in nazadnje naročim drugega zdravnika—to se pravi—samo po zdravlila grem. Tako imamo dve tehti ni prič: ženo in zdravnika!"

"Klešman, ti imaš možgane, vredne za muzej! Tako naredite! Troške plačam jaz in—še kaj povrh!"

Klešman je zamlaskal z jezikom in počasi pljunil na tla.

"E, gospod nadzornik, morda imate doma kaj malega zoper žejo.—Tako me nekaj črviči..."

"Pojdite z menoj! Konjak vas ozdravi!"

Seme je vstal in se obrnil proti vходу. Tiho je stopal, glava pa nepremično imel obrnjeno v razsvetljeno okno pri kontrolorjevih. Dvigal se je na prste, ko je hodil, kakor da bi rad zrasel do okna, kjer bi potkal in vzdihnil: Luci, Luci!

Klešman se je gugal za njim in dobro lovil njegove besede. Ko se je Seme zadnjič ozrl na okno in potegnil vase sapo, kakor bi vzdihnil, mu je Klešman za hrbtom pokazal jezik.

XXV.

O polnoči je rezko zatrepetal zvonček nad zdravnikovo posteljo. V hipu je bil dr. Sluga pri vratih. S svečo v roki je stal pred durni kontrolor. Njegov obraz je bil skoro skremžen na jok, oči je imel rosne.

"Lepo vas prosim, gospod doktor, pomagajte. Gerti je silno slabo!"

"Takoj sem pri vas!"

Zdravnik se je naglo oblekel in šel h kontrolorjevimi. Niti za trenutek ni mislil, da je to tista družina, ki ga prezira, da je Gerti tisti otrok, ki je povzročil razpor. Klicala ga je dolžnost in ljubezen do bolnika in to mu je bilo tako vzvišeno, da bi z isto skrbjo obvezaval tolovaja, ki ga je pred kratkim napadel, kakor najboljšega prijatelja.

Ko je vstopil, mu je prišel nasproti zopet kontrolor. Luci je stala ob postelji bolne hčerke. Zdravnik je takoj pričel z diagnozo pri deklici,

ki je kipeła v hudi vročici, nemirno prijemala za odoje in z zbeganim pogledom zrla krog sebe. Šepetaje je povpraševal dr. Sluga po vzrokih. Ali pravega ni zvedel. Oba sta trdila, da je sicer popoldne tožila za glavobolom, pa da je zvečer zaspala—a se naenkrat prebudila tako silno bolna. Zdravnik je po raznih simptomih spoznal, da je Gerti opasno bolna. Zamislil se je nekaj časa, potem je napisal recept in velel, naj gre kdo takoj v mesto. Sam je pa šel v domačo lekarno iskat za prvo pomoč potrebnih zdravil.

Kontrolor je hitel k vratarju, da ga pošlje v mesto. Ali soba je bila prazna. Kakor besen hiti nazaj po svernik, da bi šel sam v mesto. Tedaj pa sreča Klešmana, ki je dokaj težak prišel iz Semenovega stanovanja. Kontrolor ga je zgrabil za ramo in ga grozovito potresel. Klešman se je naenkrat streznil zaradi strahu, zagrabil listek in koracil proti vratom. Kontrolor je šel do vrat za njim, odklenil in ga skoro pahnil skozi duri.

"Bežite—tecite, za nazaj vzemite izvoščka!"

Klešman je odsopihal, da se mu je kmalu opedel pot po zariplem obrazu.

Dr. Sluga se je hitro vrnil. Sam je dal Gerti zdravila, nato je zopet sam pripravil mrzlih obkladkov. Luci ga je gledala ob strani postelje. Videla je, kako rahlo in spretno obvezuje deklico, kako ji prikladno vzravnavala vzglavje. Videla je, kako se je večkrat obrnilo oko Gerte hvaležno na zdravnika. Bolestni izraz ji je polagoma ginil iz oči.

Zdravnik je zasledoval pojave bolezni. Čez dalje bolj je bil prepričan, da je bila diagnoza prava in da naročena zdravila kmalu odstranijo vsako nevarnost.

Ko se je vrnil Klešman, je zopet Vinko sam dal zdravila. Čez dobro uro je maksimalni termometer pokazal ugodno zniževanje vročine. Ukazal je popoln mir. Svetiljko so zastrli, Gerti je mirno dihala in zaklopila oči. Luci, kontrolor in zdravnik so sedeli tiho pri mizi nekoliko od posteljice. Luci je šepetaje rekla zdravniku, naj gre počivat. Vinko je pa čutil, da je to le vljudnost in da ga njene črne oči, katere so nekoliko še vlažne v poltemi žarele kakor dva velika črna diamanta, iskreno prošjo, naj še ostane. Rekel je gospe, da je to njegovo največje veselje, če more biti bolniku na službo. Pogledal je zopet k bolnici in nato svestoval, da se umaknejo v sosedno sobo.

Sedli so v obednico. Luci je prinesla peciva in buteljko, kontrolor je ponudil najfinjših cigaret. Govorili so šepetaje in brez napetosti, kakor bi ne bilo nikdar najmanjšega nasprotstva med njimi. Luci se ni mogla zdržati in je vsak časek šla brezslušno v sosedno sobo. Zdravnik je Gerti obnavljal obkladke in ji dajal zdravila.

Ko se je že daniło, se je Vinko poslovil, češ da pride krog osme ure zopet pogledat. Ko je poljubil kontrolorki roko, mu je Luci z mehki mi prsti stisnila desnico. Zdravnik je čutil v tem pritisku vso iskrenost hvaležnosti, ki biva v materinem srcu. Ves gnev, ki ga je zbudila preje ista ljubezen do otrok, se je pretopil v gorkoto prijateljstva, in doslej koketni ponos lepe Italijanke je bil skromen in hvaležno vdan, da je bil dr. Sluga očaran. Nikdar še ni pomislil, da je kontrolorka tako krasna ženska, in tudi zares nikoli ni bila lepša kakor danes, ko ji je utripalo srce v strahu za otroka. Pri vratih je naročil kontrolorju, da mu je ljubo, če pošlje po njihovega družinskega zdravnika, da se posvetujeta.

(Dalje prihodnjic.)

TRI NOVELE

Miguel Cervantes Prevedel dr. Ivo Šorli

Rinconete in Cortadillo

(Nadaljevanje)

In brez nadaljnega obotavljanja sta skočila pred mule in odpotovala z njimi, zapustivši ubogega mularja potrtega in jeznega, gostilničarja pa vso začudeno radi olikanega vedenja obeh malopridnežev. Ona namreč je slišala ves njen izbrani pogovor, ne da sta jo opazila; in ko je zdaj povedala mularju, da ju je slišala govoriti tudi o tistih sleparskih kartah, si je hotel izpuliti brado ter iti takoj za njima v ono drugo gostilno, da jima vzame svoj denar. Vpil je, kaka velikanska sramota in strašno razžaljenje je to, da sta dva taka smrkovca opeharila tako močnega in zrelega moža; njegovi tovariši pa so ga zadrževali in mu odsvetovali ta korak že zato, ker bi tako samo lastno nerodnost in neumnost še bolj razglasil. Vsi ti razlogi ga sicer niso potolažili, a so ga vsaj prepričali, da je ostal.

Med tem sta Cortado in Rinconete popotnikoma tako dobro

stregla, da so ju pustili večji del poti jahati zadaj na svojih mulah. Čeprav pa se jima je tako večkrat ponudila prilika, da bi preiskala prtljago svojih pol-gospodarjev, sta se vendar še brzdala, ker nista marala izgubiti te lepe prilike, da prideta v Sevilljo, mesto, ki sta ga oba tako želela videti.

Vendar se potem, ko so dospeli tja—in sicer ob avemariji in skozi aduanska vrata—Cortado ni mogel premagati, da ne bi bil načel cule, ki jo je imel neki Francoz iz družbe zadaj na muli. Porabil je priložnost, ko so se ustavili radi registracije in plačila vrtnine ter ji je s svojimi polomljenim nožem prizadel tako široko in globoko rano, da so se ji na stežaj pokazala čreva; in zdaj je spretno izvlekel dve dobri srajci, eno solčno uro ter notes—seveda same reči, katerih pogled jima ni zbujal bogve kake zadovoljnosti. In misleč si, da je moral Francoz, če je to culo privezal muli na križ, spraviti vanjo tudi bolj težkih stvari, ne

go so bile te, ki sta jih izvlekla onadva, bi bila zelo rada ponovila svoj napad. Toda premislila sta se, ker ju je on gotovo že prej izpregledal in spravil take reči na varno.

Poslovila sta se torej od ljudi, ki so doslej tako lepo skrbeli zanju, predno so oni sami poskakali z živali, drugi dan pa sta prodala ukradeni srajci za dvajset realov na rokomavharskem trgu, ki se vrši pred arsenalskimi vrati.

(Dalje prihodnjic.)

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO DOBRE DELOVNE OKOLIŠČINE "Full" ali "part time," kakor želite. \$92.00 na mesec. Oglasite se EDgewater Beach Hotel v uposlovalnem uradu 5357 Sheridan Road

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO PRIJAZNO DELOVNO STANJE Stalno ali delno, kakor vam čas dopušta. Vprašajte: Edgewater Beach Hotel Employment Office 5357 SHERIDAN RD.

Razni mali oglasi

AUTOMOBILE POTREBUJEMO

Plačamo najvišjo ceno za vašo karo, brez izjeme v kakem stanju je. Kličite SAGINAW 4884. Pridemo osebno k vam.

Prve vknjižbe na posojila za prenovljenje in refinanciranje, dobite po zmerni obrestni meri pri:

KORUNA SAVING & LOAN ASSOCIATION

2832 W. Cermak Rd., Chicago, Ill. Rockwell 0538

DEKLETA IN ZENE LAHKO DELO, ZAVILJANJE

Dobra plača - Stalno delo

STEWART & ASHBY COFFEE

845 W. Washington Blvd.

Metal Assemblers

SHEET METAL WORKERS SPOT WELDERS

Stalno delo. Visoka plača

Oglasite se v 4. nadstropju

1319 W. Carroll Ave. Phone Monroe 8663

TOOL MAKERS

DOBRO PLAČANO DELO

Priglasite se še danes

E. Toman Company

2821 West 21st Place Rockwell 1515

CARPENTERS

MIZARJI

DOBE STALNO DELO NAJVIŠJA PLAČA (Priglasite se takoj)

RIES BUILDING CORP.

4132 North Hermitage

ODPUŠČENI VOJAKI—dobe delo 5 dni v tednu. Dobra plača. Oglasite se pri Burns & Collins, 1455 S. Michigan Ave.

"Beauty Operators"

IZVRSTEN PROSTOR PET DNI V TEDNU DOBRA PLAČA PRILIKA ZA NAPREDEK

Izvrstno delovno stanje Stalna služba

ROOM 1520

105 S. La Salle Street

STENOGRAFIŠTKE

PRIJAZNO DELOVNO STANJE

POVOJNA BODOČNOST PRIVLAČNA PLAČA OD ZAČETKA STALNA SLUŽBA

Telefonirajte Mr. JACOBS YARDS 5940

LIKARJI "Pressers"

\$1.25 na uro

Čas in pol za nadurno delo 5 1/2 dni v tednu

MAJESTIC DYE HOUSE, INC.

3920 W. ARMITAGE AVE.

ZENSKO za RIBANJE

in čiščenje pisalnih uradov Dobra plača, stalno delo

3517 W. Harrison St.

"SHEAR MEN"

Izkušeni rezati plehovino in lahke plate

JACOB PRESS SONS

3320 S. Normal

Razni mali oglasi

Hotelske sobarice

Izkušene ali ne izkušene 6 dni v tednu. Unijska plača

Bolnišnica plačana Plačane počitnice

Priglasite se—Housekeeperju SHERIDAN BEACH HOTEL 7301 Sheridan Road Sheldrake 7600

Nujna industrija potrebujemo MOŠKE - "EXSERVICE MEN"

- Press hands
- Sprayers
- Assemblers

Izkušen ali pa vas naučimo. 52 ur na teden; čas in pol za nadurno delo.

Prostovoljna skupna zavarovalnina.

Izvrstno delovno stanje Stalno povojno delo.

Vprašajte Mr. Bollmana 3108 W. 51st St.

MEHANIKI

Mehaniški pomočniki Umivalci in čistilci DOBRA PLAČA POVOJNA PRILIKA DNEVNO IN NOČNO DELO ODPRTO SEDAJ OGLASITE SE TAKOJ PRI

SANTA FE TRAIL TRANS. CO.

441 East Ohio St.

Na pol izkušeni DELAVCI NAVADNI DELAVCI

Izkušenosť ni potrebna Stalno delo—Dobra plača Priglasite se takoj pri

NORTHWESTERN TERRA COTTA CORP.

1750 Wrightwood Ave. Vprašajte za Mr. Purcell, superintendenta

DELO DOBE HIŠNICE "JANITRESSES"

ZENSKÉ ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer. Vojno nujna industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici

VPRASHAJTE pri: ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY "EMPLOYMENT OFFICE" ZA ZENSKÉ Street Floor 309 W. Washington Street

POTREBUJEMO TAKOJ

"Metal Fabricators, Punch Press Operators, Drill Press Operators and Grinders" STALNO DELO IN NAJVIŠJA PLAČA

THE RUDA CO., 2117 So. Troy St.

Potrebujemo ZENE in DEKLETA za "Labeling" in druga LAHKA TOVARNIŠKA DELA Delo je v Liquor Manufacturing tovarni Stalno delo in plačane počitnice

Prijazno delovno stanje -- ZAVAROVALNINA PROSTO

MANY BLANC CO., 3414 West 48th Place

Razni mali oglasi

NA HENDERSON ST. lesena hiša, 1 1/2 stan. 36 1/2 čev. lota. Lastnik 5000 School St.

MI POTREBUJEMO IZKUŠENE LIKARJE

\$43 ZA 48 URNO TEDENSKO DELO STALNO DELO SKOZI VSE LETO Izvrstna prilika za povojno bodočnost

PEACOCK CLEANERS

7060 NORTH CLARK STREET

- TEŽAKI! Splošni tovarniški delavci
- NAKLADAJI ŽELEZNIH VOZOV

IZKUŠNJA NI POTREBNA. DOBRA PLAČA SKUPNO ZAVAROVANJE PLAČA DRUŽBA Dva tedna plačane počitnice, po 6 mesecih službe

NATIONAL ALUMINATE CORP.

6216 W. 66th Place

STENOGRAFIŠTKE

(Izkušene imajo prednost)

- DOBRA ZAČETNA PLAČA
- PLAČANE POČITNICE
- STALNA POVOJNA SLUŽBA

Priglasite se takoj na:

309 W. Jackson Blvd. - Soba 500

HIŠNICE—JANITRESSES—za 8 urno delo "SCRUB WOMEN"—za 6 urno delo Dobra plača, stalno delo.—"Delo v najlepšem uradnem poslopu" FIELD BUILDING, 135 So. La Salle Street (Vprašajte za nočnega formana)

"PAINTERS"—Pleskarji

Unijska plača - Veliko nadurnega dela

MURRAY BROS.

1414 So. Michigan Ave.

ZENSKÉ ZA DELO V PRALNICI

Zgibati in zavijati Unijska plača, čas in pol za nad 40 ur in še "bonus" Dobro delovno stanje.—Garfield Park "L" in polična kara do vrat 3517 W. HARRISON ST.

THE DIAMOND MATCH CO. WAREHOUSE MEN

NAJEMA DELAVCE SEDAJ

STALNO DELO IN PO VOJNI JAMČENO OGLASITE SE NA

3254 North Kilbourn

"CHIPPERS" GRINDERS MATERIAL HANDLERS STOCK MEN

Dobra plača in bonus - Zavarovalnina prosta NO CUT BACKS DNEVNO IN NOČNO DELO—VPRASHAJTE PRI

E. M. WEYMER CO.

3321 SO. PULASKI ROAD

V CONGRESS HOTELU

dobe delo takoj ZENSKÉ SOBARICE, PREGLEDOVALKE, POMOČNICE PRI PERILU in ČISTILKE Delo dobe tudi moški; ČISTILCI OKEN in HIŠNIKI Vprašajte Mrs. Cowan na

500 South Michigan Ave.

POTREBUJEMO TAKOJ

"Metal Fabricators, Punch Press Operators, Drill Press Operators and Grinders" STALNO DELO IN NAJVIŠJA PLAČA

THE RUDA CO., 2117 So. Troy St.